Dosarul nr.2a-367/24 (2-23175290-03-2a-11042024)
Instanţa de fond: judecătoria Edineţ, sediul Central,
Judecător: E. Pşeniţa,

CURTEA DE APEL BĂLŢI
D E C I Z I E
În numele Legii

11 iunie 2024 municipiul Bălţi

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi
în componenţă:
preşedintele şedinţei, judecătorul Elena Grumeza,
judecătorii Natalia Chircu şi Dumitru Corolevschi,
grefier Cristina Svaracevschi,
examinând în şedinţă publică cererea de apel declarată de Moraru Victor împotriva hotărârii judecătoriei Edineţ, sediul central din 26 februarie 2024 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Moraru Victor către Bucatari Anatolie privind încasarea datoriei, dobânzii contractuale şi cheltuielilor judiciare,

a constatat:

Pretenţiile reclamantului:

1. La 07 decembrie 2023 reclamantul Moraru Victor s-a adresat în instanţa de judecată cu cerere de chemare în judecată către Bucatari Anatolie prin care a solicitat:
   - ✓ încasarea datoriei în mărime de 22000 lei şi dobânzii contractuale – 12950 lei, în total suma de 34950 lei;
   - ✓ încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 1349 lei.
2. În motivarea acţiunii s-a invocat că, în data de 21 mai 2021, în temeiul recipisei de împrumut din 21 mai 2021, Moraru Victor la cererea lui Bucatari Anatolie Valentin i-a acordat un împrumut bănesc în sumă de 22000 lei. Acest împrumut era destinat pentru procurarea unui minitractor cu scopul efectuării unor lucrări agricole de cîmp şi de transportare de pe câmp a producţiei agricole. În baza acestei recipise pârâtul şi-a asumat obligaţia de a rambursa integral împrumutul pînă la 31 august anul 2021. De asemenea, s-a obligat să achite dobînda la împrumutul primit în mărime de 2,00 % lunar. Pârâtul nu şi-a onorat integral obligaţiile din recipisă. A primit banii, a procurat tractorul, a lucrat cu el, dar să întoarcă datoria a uitat. A rambursat doar 850 lei. Acest fapt este demonstrat de informaţia ce se conţine pe pagina inversă a recipisei de împrumut. Despre expirarea termenului recipisei de împrumut şi obligaţia de a rambursa împrumutul, achitarea dobânzii aferente, consecinţele juridice care pot apărea în cazul nerespectării prevederilor recipisei de împrumut, pîrîtul a fost înştiinţat

în scris şi oral: la momentul încheierii recipisei de împrumut, la momentul eliberării numerarului, prin convorbiri telefonice, prin scrisoare, prin vizitare la domiciliu a reclamantului, prin discuţii la întâlniri ocazionale şi programate, prin anunţ la ziar. În pofida acestui fapt, până în prezent pîrîtul nu şi-a onorat obligaţiunile din recipisa de împrumut.

3. Pretinde reclamantul că, prin neexecutarea de către pârât a prevederilor recipisei de împrumut, reclamantului i-au fost cauzate pagube băneşti în sumă de 34950 lei, din care: 22000 lei - suma împrumutului nerambursat şi 12950 lei - dobânda contractuală neachitată.
4. În drept îşi înaintează acţiunea pe prevederile art-lor 9-11, 15, 775-776, 1242, 1244, 1247 Cod Civil.
5. Prin încheierea Judecătoriei Edineţ, sediul central din 08 decembrie 2023 cererea de chemare în judecată înaintată de Moraru Victor către Bucatari Anatolie cu privire la încasarea datoriei, s-a acceptat spre examinare în procedura scrisă a cererilor cu valoare redusă.

Poziţia instanţei de fond:

6. Prin hotărârea judecătoriei Edineț, sediul central din 26 februarie 2024 acţiunea civilă a fost admisă în parte: s-a încasat de la Bucatari Anatolie în beneficiul lui Moraru Victor datoria în sumă de 21150 lei, dobânda contractuală – 880 lei şi cheltuieli de judecată în sumă de 660 lei. În rest acţiunea lui Moraru Victor a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

7. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanţe, la 22 martie 2024 reclamantul Moraru Victor a declarat apel prin care a solicitat casarea hotărârii cu remiterea cauzei la rejudecare.
8. Prin încheierea Colegiului civil al Curţii de Apel Bălţi din 22 aprilie 2024, nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Moraru Victor, s-a comunicat apelantului despre necesitatatea prezentării a cererii de apel motivate şi a bonul de plată a taxei de stat.
9. La 14 mai 2024 apelantul Moraru Victor a depus bonul plăţii taxei de stat şi cererea de apel motivată.

Argumentele părţilor:

10. În motivarea cererii de apel s-a invocat că, potrivit tabelului standart de care se folosesc toate instituţiile fianaciar-bancare, înserat în cererea de apel se văd toate rulajele la sumele pe care apelantul le-a primit de la intimat la 21.05.2021 şi sumele care le-a restituit în perioada 21.05.2021-30.11.2023. Astfel, susţine apelantul că potrivit regulilor generale în prim rând beneficiarii de împrumut achită penalitatea , amenda, apoi dobânda aferentă, după care împrumutul, reguli de care s-a folosit apelantul la acordarea împrumutului intimatului. Reţine că, din tabel se vede că în total au fost calculate dobânzi în sumă de 13360 lei, minus 410 lei în total 12950 lei. În luna august intimatulş a achitat suma de 600 lei din care 440 achitaţi petru commsion de 2,00% şi restul 160 lei ca dobândă, în acest

sens în apel fiind efectuat calculul dobânzii. L afel reţine că, instanţa de fond a admis o neexectitate la calcularea dobânzii folosind perioada de 2 luni şi nu de 3, 35 luni. La fel nu este justificat faptul că instanţa de fonda reţinut cei 850 lei din împrumut, or, intimatul a depăţit termenul de achitare a dobânzii, nu a rambursat nici un leu din împrumut ș.a.

11. Totodată solicită apelantul să fie modificate calculele instanţei de fond în ce priveşte cheltuielile de judecată suportate la suma de 1172, 99 lei. În ce priveşte suma de 300 lei şi 420 achitată pentru înştiinţarea intimatului în ziarul Moldova Suverană la 13.10.2023 şi 26.01.2024, reţine că iniţial costul înştiinţării a fost achitat de AEÎ „Credite-Trinca" deoarece aşa era mai rapid şi mai comod, însă imediat apelantul a aachitat datoria către AEÎ "Credite-Trinca" fapt confirmat prin bonurile de plată. În ce priveşte suma de 3 lei care este costul ziarului „Moldova Suverană", în chioşurile de la Trinca şi în mun. Edineţ acest ziar bu se vinde, şi apelantul ruga pe altă persoană să procure ziarul de la Chişinău.
12. Potrivit art. 376 alin.1^1 CPC, apelul împotriva hotărîrilor emise de instanţa de insolvabilitate, precum şi împotriva hotărârilor emise în cazul cererilor cu valoare redusă se examinează, în procedură scrisă sau cu citarea participanţilor la proces, în condiţiile examinării cauzelor în primă instanţă.
13. În conformitate cu prevederile art.276^4 alin.5) CPC, instanţa de apel examinează cererea de apel în procedură scrisă sau cu citarea participanţilor la proces, prevederile art.276^3 fiind aplicabile corespunzător.
14. Conform art.276^3 alin.1), 2) CPC, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă. Judecătorul poate dispune citarea participanţilor la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părţi de a examina cererea în şedinţă publică.
15. În şedinţa instanţei de apel, apelantul Moraru Victor a suţinut cererea de apel în mod integral cu toate motivele invocate.
16. Intimatul Bucatari Anatolie fiind citat nu s-a prezentat.
17. Potrivit avizului de recepţie nr. DS8011592970AS, citaţia expediată în adresa intimatului Bucatari Anatolie la adresa reţinută în cererea de chemare în judecată şi în cererea de apel a fost returnată instanţei cu menţiunea Oficiului poştal ca plecat(f.d.63). Colegiul civil reţine faptul că, pârâtul Bucatari Anatolie cunoaşte depsre litigiul dat fiind înştiinţat ininstanţa de fond ptrivit avizuluide recepţie DS8011017939AS (f.d.21), dar în niciun mod n-a reacţionat, n-a depus referinţă, n-a contestat actul judecătoresc şi n-a informat instanţa despre schimbarea adresei sale.
18. În conformitate cu prevederile art. 107 alin.1 CPC dacă îşi schimbă domiciliul sau sediul după pornirea procesului, partea sau reprezentantul ei este obligat să comunice instanţei noua adresă. În lipsa unei astfel de comunicări, citaţia sau înştiinţarea se trimite la ultima adresă cunoscută instanţei şi se consideră recepţionată chiar dacă destinatarul nu mai locuieşte sau nu îşi are sediul acolo.

19. Având în vedere circumstanţele expuse supra în coroborare cu art. 107 alin.1 CPC colegiul civil consideră recepţionată citaţia trimisă la adresa cunoscută a pârâtului-intimat Bucătari Anatolie.
20. Prin urmare, Colegiul civil în temeiul art. 379 CPC a dispus examinarea cauzei în lipsa intimatului citat legal.

Aprecierea instanstanţei de apel:

21. Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, temeiurile invocate în apel, examinând înscrisurile, audiind participanţii la proces Colegiul judiciar consideră necesar să admită apelul din următoarele motive:
22. În conformitate cu art.362 alin.1 CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.
23. Instanţa de apel constată că Judecătoria Edineţ, sediul central a pronunţat dispozitivul hotărârii la 26 februarie 2024, iar cererea de apel a fost declarată la 22 martie 2024, prin urmare în termenul legal.
24. Conform art. 385 lit. „c" CPC al RM, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărâre.
25. La caz, Colegiul Civil reţine că, instanţa de fond a examinat cauza civilă conform prevederilor art. 276^{4}) CPC.
26. Astfel, potrivit art.276^{4} alin.4 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condiţiile prezentului cod. Deciziile instanţei de apel nu se supun recursului, fiind definitive şi irevocabile de la pronunţare.
27. În conformitate cu art. 239 CPC al RM, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţa de judecată.
28. Articolul 241 alin. 5) CPC prevede că, în motivarea hotărârii se indică circumstanţele cauzei, constatate de instanţă, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanţe, argumentele invocate de instanţă la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanţa.
29. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluţii trebuie să fie clară şi simplă, precisă, conchisă şi fermă, să aibă putere de convingere.
30. Această dispoziţie legală a fost adoptată în scopul de a asigura o bună administrare a justiţiei, de a întări încrederea justiţiabililor în hotărârile judecătoreşti şi de a da posibilitatea instanţelor superioare să-şi exercite controlul judecătoresc.
31. Suplimentar, Colegiul remarcă că hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importanţă la soluţionarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei. Concluziile privind

circumstanţele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 CPC, iar în conformitate cu art. 118 alin. (5) CPC, instanţa judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părţilor şi altor participanţi la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare şi să dovedească faptele ce constituie obiectul probaţiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

32. În conformitate cu prevederile art. 121 Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului.
33. Articolul 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.
34. În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.
35. În conformitate cu prevederile art. 118 al-le (1) - (3) Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Partea care nu a exercitat pe deplin obligaţia de a dovedi anumite fapte este în drept să înainteze instanţei judecătoreşti un demers prin care solicită audierea părţii adverse în privinţa acestor fapte dacă solicitarea nu se referă la circumstanţele pe care instanţa le consideră dovedite. Circumstanţele care au importantă pentru soluţionarea justă a pricinii sânt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.
36. În corespundere cu art. 6 paragraful 1 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi jurisprudenţa CtEDO, instanţele de judecată sunt obligate să motiveze hotărârile sale, care vor trebui să conţină circumstanţele cauzei constatate de instanţă, probele pe care se întemeiază concluziile referitor la admiterea sau respingerea acţiunii, alte chestiuni ce au fost soluţionate în cadrul judecării pricinii, legea materială şi/sau procedurală aplicată în cadrul judecării pricinii, argumentele instanţei în caz de respingere a unor probe prezentate de participanţi etc.
37. Conform art. 373 Cod de procedură civilă, (1) instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. (2) În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe,

precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. (3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. (5) Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. (6) Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor când consimte şi când hotărârea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

38. Astfel, prevederile legale enunţate în mod expres obligă instanţa de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părţi şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.
39. Or, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor instanţei de apel, ultima are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare *(Hirro Balani vs Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis vs Grecia nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).*
40. Articolul 5 alin. (1) Cod de procedură civilă declară, că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.
41. Conform prevederilor art.9 alin.1) şi alin. 2), lit. a) Codul civil*,* drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile.Drepturile şi obligaţiile civile apar din contracte şi din alte acte juridice.
42. Conform art. 10 alin. (1) Cod civil, persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligaţiile cu bună-credinţă, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credinţă se prezumă până la proba contrară.
43. Potrivit art. 15 alin. (1) Cod civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.
44. Ab initio, instanţa de apel reţine că în conformitate cu art. 774 alin. 1) Cod civil, în virtutea raportului obligaţional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestaţii, iar debitorul este ţinut să o execute. Prestaţia poate consta în a da, a face sau a nu face.
45. Conform art. 775 alin. (1) Cod civil, debitorul şi creditorul trebuie să se comporte cu bună-credinţă la momentul naşterii, pe durata existenţei, la momentul executării şi stingerii obligaţiei.

46. Potrivit art. 776 Codul civil, obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii.
47. Din suportul probator anexat la materialele cauzei rezultă că, la data de 21 mai 2021 intimatul Bucatari Anatolie a luat cu împrumut de la apelantul Moraru Victor, bani în sumă de 22 000 lei, cu dobânda contractuală lunară de 2 %, care urmau a fi rambursaţi până la 31 august 2021, fapt confirmat prin recipisa în original anexată la materialele cauzei (f.d.4).
48. Astfel, obiectul juridic litigios dedus judecăţii constituie încasarea datoriei în temeiul contractului de împrumut ce rezultă din recipisă.
49. Potrivit art. 1242 alin.1) şi alin.2) Cod Civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părţi (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeaşi sumă sau bunuri de acelaşi gen, calitate şi cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date. Contractul de împrumut este gratuit dacă legea sau contractul nu prevede altfel.
50. În temeiul art.992 alin. (1) din Codul Civil, contract este acordul de voinţă realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice, iar potrivit art.993 alin.(2), părţile contractante pot încheia în mod liber, în limitele dispoziţiilor legale imperative, contracte şi pot stabili conţinutul lor.
51. Astfel, părţile fiind în relaţii contractuale conform cărora acestea şi-a asumat drepturi şi obligaţiuni-sânt obligaţi în egală măsură să fie respectate, obligaţiile necesită a fi executate în modul corespunzător şi în termenii stabiliţi, în conformitate cu prevederile Legii, sau contractului, la caz care fiind încheiat la libera lor voinţă obligă părţile la ceea ce au stipulate expres în contract.
52. Prin urmare la caz, contractul de mprumut ce rezultă din recipisă, fiind un contract sinalagmatic, ce se caracterizează prin reciprocitatea şi interdependenţa drepturilor şi obligaţiilor ce-i revin celor două părţi, generează drepturi şi obligaţii corelative pentru fiecare parte contractantă.
53. La caz Colegiul civil reţine că, apelantul Moraru Victor şi-a onorat obligaţia asumată în baza acestui contract de împrumut şi a transmis intimatului Bucatari Anatolie suma de bani nominalizată în recipisă, fapt confirmat prin recipisa anexată la materialele cauzei şi prin aplicarea semnăturilor pe recipisa dată.
54. Potrivit clauzelor contractului de împrumut ce rezultă din recipisa din 21 mai 2021, încheiat între apelantul Moraru Victor şi intimatul Bucatari Anatolie, termenul limită de executare a obligaţiei de restituire a sumei împrumutului şi a dobânzilor aferente a fost 31 august 2021.
55. S-a constatat că în termenii stabiliţi, intimatul nu şi-a onorat obligaţiile asumate şi nu a restituit sumele împrumutate, inclusiv şi dobânzile, acţionând cu rea-credinţă faţă de apelant,or, potrivit recipisei anexate la materiale cauzei (f.d.4 verso), rezultă că intimatul Bucatari Antolie la 12 august 2021 a restitut apelantului suma de 600 lei, iar la data de 28 septembrie 2021 suma de 250 lei.

56. Conform prevederilor art. 861 alin.1), 2) Cod civil, în cazul în care termenul de executare a obligaţiei nu este determinat şi nici nu rezultă din natura acesteia, creditorul are dreptul de a pretinde oricînd executarea ei, iar debitorul este îndreptăţit să o execute oricînd. Dacă datoria de a executa imediat nu rezultă din lege, contract sau din natura obligaţiei, debitorul trebuie să execute obligaţia în termen de 7 zile din momentul primirii facturii sau a unei cereri echivalente din partea creditorului. Introducerea acţiunii în justiţie faţă de debitor se asimilează cererii de executare din partea creditorului.
57. Reiterând normele legale citate mai sus, Colegiul Civil reţine că, necătând la faptul că, apelantul de nenumărate ori s-a adresat către intimat cu cerinţa de a-i fi restituit împrumutul, acestea nu s-au soldat cu succes.
58. În corespundere cu art. 858, alin. (2) Codul civil, obligaţia trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credinţă, la locul şi în momentul stabilit.
59. Potrivit art.901 alin.5) Cod civil, înseamnă orice abatere, cu sau fără justificare, de la executarea corespunzătoare a obligaţiei şi include neexecutarea totală sau parţială a obligaţiei, executarea necorespunzătoare sau cu întârziere a obligaţiei.
60. Colegiul reţine că potrivit materialelor cauzei se atestă cu certitudine că, intimatul Bucatari Anatolie nu şi-a executat obligaţiile ce-i reveneau în temeiul contractului de împrumut încheiat cu Moraru Victor, astfel încât ultimul, în temeiul normelor invocate, are un drept de creanţă faţă de intimatul Bucatari Anatolie.
61. În speţa dată, Colegiul Civil reţine că, apelantul-reclamant Moraru Victor potrivit cererii de chemare în judecată a solicitat încasarea din contul intimatului Bucatari Anatolie a împrumutului în mărime de 22 000 lei; dobânda contractuală în mărime de 12 950 lei.
62. În baza cererii de apel, apelantul a solicitat încasarea împrumutului în mărime de 22 000 lei, încasarea dobânzii contractuale în mărime de 8585 lei.
63. Reieşind din înscrisurile prezentate, se evidenţiază că suma totală a împrumutului a constituit suma de 22 000 lei, intimatul Bucatari Anatolie n-a achitat nici o parte din corpul împrumutului, astfel, pretenţia reclamantului Moraru Victor privind încasarea sumei integrale a împrumutului în mărime de 22 000 lei este întemeiată, or, chiar şi în cazul în care se atestă că Bucatari Anatolie a achitat suma de 850 lei, acesta urmează a fi reţinută cu titlu de dobândă contractuală.
64. Cu privire la cerinţa privind încasarea dobânzii contractuale, Colegiul civil notează că în recipsă este stipulat că pentru utilizarea împrumutului intimatul achită/restituie apelantului dobânda în mărime de 2 % lunar.
65. Conform prevederilor art. 1244 Cod Civil, (1) În baza contractului de împrumut, părţile pot prevedea şi plata unei dobînzi, a cărei rată anuală nu poate depăşi dublul ratei de referinţă CHIBOR înregistrată în ziua bancară anterioară datei în care părţile au stipulat rata dobînzii. În sensul prezentului alineat, rata de referinţă CHIBOR este rata calculată în modul stabilit de Banca Naţională a

Moldovei, în baza cotaţiilor orientative/ferme ale băncilor contributorii pentru plasarea mijloacelor băneşti în lei moldoveneşti la alte bănci, pe termen de 12 luni. (2) Interdicţia prevăzută la alin.(1) nu se aplică dobânzilor percepute sau plătite de către Ministerul Finanţelor, Banca Naţională a Moldovei, de băncile comerciale, de asociaţiile de economii şi împrumut, organizaţiile de creditare nebancară, în temeiul împrumuturilor acordate prin intermediul platformelor de finanţare participativă, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege. (3) Rata dobînzii prin care se încalcă dispoziţiile alin.(1) se reduce de drept pînă la rata maximă permisă conform alin.(1). Orice clauză contrară este nulă. (4) În sensul prezentului articol, prin dobîndă se înţelege atît sumele socotite în bani cu acest titlu, cît şi alte prestaţii, sub orice titlu sau denumire, la care împrumutatul se obligă drept preţ al utilizării împrumutului. (5) Suma de bani împrumutată este purtătoare de dobîndă din ziua în care a fost remisă împrumutatului. (6) Se plăteşte dobîndă la expirarea fiecărui an pentru perioada dintre momentul indicat la alin.(5) şi cel al restituirii împrumutului dacă în contract nu este prevăzut altfel. (7) În cazul în care împrumutatul nu plăteşte dobînda în termen, împrumutătorul poate cere restituirea imediată a împrumutului şi a dobînzii aferente.

66. Colegiul civil menţionează că dobânda constă de regulă, într-o sumă de bani şi reprezintă fructele civile produse de bunul împrumutat. În cazul împrumutului cu dobîndă, contractul are un obiect dublu: bunul împrumutat şi dobînda. Pentru ca împrumutul să fie purtător de dobînzi, este nevoie de o clauză în acest sens, iar dacă nu există clauză, dobînda nu este datorată de drept. Cuantumul dobînzii trebuie să fie egal cu rata de bază a Băncii Naţionale a Moldovei. Neachitarea în termen a dobînzii acordă dreptul împrumutătorului, de a cere restituirea imediată a împrumutului şi dobînzii aferente, inclusiv printr-o cerere de chemare în judecată.
67. În conformitate cu datele statistice ale BNM rata de refinanţare CHIBOR constituie la data de 20 mai 2021 consituie 8,08%. Prin urmare, instanţa de apel va considera rezonabilă rata dobânzii calculate conform sumei următoarelor componente: costul împrumutului – 8,08 %; profitul creditorului de aproximativ jumătate din costul indicat la componenta nr.1); cheltuielile suportate de creditor şi costurile aferente menţinerii rezervei instituţionale, de aproximativ 4-5 %, în aceste cirsumcstanţe, colegiul civil consideră că la 20.05.2021 o dobândă de 16,16% anualşe ca fiind rzonabilă.
68. În circumstanţele date, colegiul ciovil va reduce dobânda solicitată de apelantul-reclamant până la o rată rezonabilă, aplicându-se astfel nulitatea parţială a caluzei, de la 24 % anuale la 16,16 % anuale.
69. Astfel pentru perioada 21.05.2021-30.11.2023 (30 luni), dobânda contractuală, în favoarea apelantului-reclamant Moraru Victor constituie suma de 8060 (opt mii şaizeci) lei, calculată în următorul mod: 22000 suma împrumutului x 1,35%

(dobânda lunară) x 30 luni=8910 lei – 850 lei achitaţi =8060 lei, care urmează a fi încasată din contul intmatului Bucatari Anatolie.

70. Prin prisma celor invocate, având în vedere că intimatul Bucatari Anatolie a înregistrat restanţe la restituirea împrumutului, Colegiul judiciar constată existenţa datoriei în mărime de 22 000 lei şi dobânda contractuală în sumă de 8060 lei, care urmează a fi încasată de la Bucatari Anatolie în beneficiul lui Moraru Victor.
71. Referitor la solicitarea reclamantului privind compensarea cheltuielilor de judecată ce ţin de plata taxei de stat, Colegiul civil menţionează că în conformitate cu prevederile art.94 alin.1 Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pârâtului-proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.
72. Potrivit art. 82 Cod de procedură civilă cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a cauzei.
73. Conform ordinului de încasare a numerarului nr. 20145179 din 21 noiembrie 2023, se confirmă faptul că la înaintarea cererii de chemare în judecată reclamantul a achitat suma de 1049 lei cu titlu de taxă de stat (f.d.6), iar conform ordinului de încasare a numerarului nr. 270744824 din 02 mai 2024 la înaintarea cererii de apel, apelantul a achitat suma de 481, 75 lei cu titlu de taxă de stat (f.d.50).
74. Astfel, în cazul în care pretenţiile reclamantului au fost admise în parte, Colegiul civil ajunge la concluzia de a încasa mod solidar de la Bucatari Anatolie în beneficiul lui Moraru Victor cheltuielile de judecată cu titlu de taxă de stat proporţional pretenţiilor admise în mărime de 1383, 55 lei, conform calculului: 901,80 +481,75.
75. Referitor la pretenţiile apelantului privind încasarea sumei de 300 lei cu titlu de cost pentru anunţul public din ziar, Colegiul civil reţine că în acest sens reclamantul a prezentat copia ordinului de plată nr. 96 din 12 octombrie 2023 la suma de 1800 lei (f.d. 7, verso). Potrivit ordinului de plată nominalizat la suma de 1800 lei (f.d. 7 verso), drept plătitor figurează AEI ”Credite-Trinca” şi nicidecum persona fizică Moraru Victor.
76. Totodată reclamantul a solicitat încasarea cheltuielilior în mărime de 420 lei şi 3 lei ca cost al ziarului unde a fost publicată comunicarea (f.d.22), prezentând în acest sens factura fiscală nr.160 din 22 ianuarie 2024 eliberată destinatarului AEI ”Credite-Trinca” (f.d.23) şi copia ordinului de plată nr.10 din 22 ianuarie 2024, unde în calitate de plătitor la fel figurează AEI ”Credite-Trinca” (f.d.24), şi cec/tichet în mărime de 3 lei (f.d.25).

77. La acest capitol Colegiul reţine, pentru a pretinde la încasarea sumei de 300 lei şi 420 lei, apelantul urma să figureze în ordinile de plată sus reţinute în calitate de plătitor, fapt care ar fi servit temei de încasare a cheltuielilor suportate.
78. Astfel, se reţine că plăţile reţinute în ordinele de plată au fost efectuate de AEI ”Credite-Trinca” nu de către reclamantul Moraru Victor, fapt ce exclude posibilitatea acestuia de a-şi compensa din contul pârâtului/intimat aceaste sume.
79. Referitor la cecul/tichetul la suma de 3 lei (f.d.25), Colegiul civil nu-i va da o apreciere, or, din conţinutul acestuia nu poate fi stabilit pentru ce a fost achitată suma de 3 lei.
80. Reieşind din cele constatate mai sus, instanţa de apel admite cererea de apel declarată de Moraru Victor, casează integral hotărârea judecătoriei Edineţ, sediul central din 26 februarie 2024 cu emiterea unei noi hotărâri prin care admite în parte cererea de chemare în judecată înaintată de Moraru Victor.
81. În conformitate cu prevederile art. 385 lit. „c” CPC al RM, colegiul civil

Decide:

Admite apelul declarat de Moraru Victor;

Casează integral hotărârea judecătoriei Edineţ, sediul central din 26 februarie 2024 cu emiterea unei noi hotărâri:

Admite în parte cererea de chemare în judecată înaintată de Moraru Victor către Bucatari Anatolie privind încasarea datoriei, dobânzii contractuale şi cheltuielilor judiciare;

Încasează în beneficiul lui Moraru Victor de la Bucatari Anatolie datoria în sumă de 22000 (douăzeci şi două mii) lei; dobânda contractuală în sumă de 8060 (opt mii şaizeci) lei şi cheltuielile de judecată în cuantum de 1383 (una mie trei sute optzeci şi trei) lei, 55 bani:

În rest acţiunea lui Moraru Victor se respinge ca fiind neîntemeiată.

Decizia este definitivă şi irevocabilă de la pronunţare.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul **Elena Grumeza**

Judecătorii: **Natalia Chircu** **Dumitru Corolevschi**